

“ALEXANDRU IOAN CUZA” UNIVERSITY OF IAȘI
FACULTY OF HISTORY
DOCTORAL SCHOOL OF HISTORY

DOCTORAL THESIS

**Methods and Practices of Mail Delivery in the Principality of
Moldavia (15th–17th Centuries)**

ABSTRACT

Research Advisor:

PROF. LAURENȚIU RĂDVAN, Ph.D

PH.D. CANDIDATE:

ADRIAN-IONUȚ GÎLEA

IAȘI

2026

TABLE OF CONTENTS

Introduction.....	5
CHAPTER I. Systems of correspondence and modes of communication in Eastern and Western Europe.....	32
I.1 The Mongol Empire.....	33
I.2 The Ottoman Empire.....	46
I.3 Italy.....	55
I.4 The Anglo-Saxon World.....	60
I.5 The Polish Region.....	63
CHAPTER II. Methods and Practices for the Transmission of Correspondence in the Principality of Moldavia.....	67
1. Methods and practices for transmitting the prince's messages.....	72
II.1.1 Terminological Issues.....	72
II.1.2 <i>Olăcarii</i>	74
II.1.3 <i>Călărașii de Țarigrad</i>	91
II.1.4. The <i>Beșlii</i> and the <i>Ceaușii</i>	100
II.1.5 Messengers in the Service of the Soli and <i>Capuchehăi</i>	103
II.1.6 Messengers and intelligence mechanisms.....	104
II.1.7 Practices used by Moldavian messengers.....	109
II. 1. 8 The emergence of <i>menzils</i> and the beginning of changes in the method of sending correspondence.....	117
2. Methods and practices for transmitting private messages.....	125
CHAPTER III. Communication Routes and Means of Transportation in Moldavia in the 15th–17th Centuries.....	132
III. 1 <i>Olac</i> horses.....	132

III. 2 Horse-drawn carriages.....	137
III. 3 Routes.....	139
III.3.1 Routes to Poland.....	144
The Iași – Suceava – Chernivtsi – Lviv route	146
The Iași – Târgu Frumos – Botoșani – Dorohoi – Chernivtsi/Hotin route.....	148
The Iași – Ștefănești – Hotin – Camenița/ Iași – Bălți – Soroca route.....	149
III.3.2. Routes to Wallachia and the Ottoman Empire.....	151
The route Iași – Târgu Frumos – Roman – Bacău – Focșani	152
The route Iași – Vaslui – Bârlad – Tecuci – Focșani/Galați	155
The route Iași – Huși – Fălciu – Galați.....	157
III.3.3 Routes to the “Tatar lands”	159
The route Iași – Lăpușna – Chișinău – Tighina – Crimea/ Cetatea Albă – Crimea.....	159
The route Iași – Galați – Cetatea Albă – Crimea	160
III.3.4 Routes to Transylvania.....	161
The Iași – Baia – Vatra Dornei – Bistrița route.....	162
The “Hanului” Road.....	163
The Iași – Bacău – Comănești – Miercurea Ciuc route.....	163
The Iași – Bacău – Târgu Trotuș – Oituz – Târgu Secuiesc Route.....	164
Conclusions.....	166
Bibliography.....	172
Abbreviations.....	205
Appendices.....	206

INTRODUCTION

News was a luxury commodity in the medieval world. Consequently, whoever controlled the news and had constant access to current information could wield considerable power for those times. However, how this mechanism worked, who were the ones “carrying” the messages, what status couriers held in society, what routes were followed and by what means, so that messages could reach the recipient from the sender as quickly as possible—these questions have often remained unanswered in the Romanian context. Local historiography has not recorded any work that systematically addresses the subject of messengers (*olăcari*, *călărași de Țarigrad*) or the manner in which correspondence was carried, but only general works and popular articles. We often hear “stories” depicting correspondence carried by swift and brave messengers or news sent via carrier pigeons. However, to avoid falling into certain pitfalls, this work seeks to answer the questions above and to present, as thoroughly as possible, the ways in which news and letters could be exchanged in Moldavia during the 15th–17th centuries.

Having tentatively begun this research during my master’s studies, where I briefly discussed the correspondence system in the Principality of Moldavia during the period when the *menzil* (post stations) system emerged (late 17th century–first half of the 18th century), we wanted to continue our research for a more comprehensive study and to address one of the less-studied periods—the 15th–17th centuries.

In the late Middle Ages and early modern period, the realm of communication could take on multiple dimensions, and information was transmitted through various channels, such as books, news reports, letters, sermons, rumors, and so on. The ruler had several means of communication at his disposal, each serving a specific purpose and used according to context and

need. Messengers typically conveyed official information and had the ruler's permission to negotiate on his behalf or to conclude agreements. In contrast, spies operated in secret, and their messages were known only to a small circle of people. Unlike these two "categories," messengers disseminated the lord's commands and messages wherever needed; however, their work could overlap with that of envoys or spies, facilitating the flow of information both from the "field" to the "center" and vice versa. Although couriers did not typically engage in activities specific to spies, the line between courier and spy could sometimes be very thin. In such cases, context becomes particularly important for determining whether the messenger merely delivered the information or, under this pretext, sought to obtain information.

Although the use of the term "postal system" may seem premature, since we cannot speak of a unified organization, most researchers who have addressed this topic have agreed on the above formulation. However, not as a well-defined organization, but as a totality of factors that make up a "system"—which we have chosen to call a "mechanism," as it is more appropriate to the local context and the way in which news was transmitted. Therefore, in the pages of this paper, we aim to analyze the elements that made up the mechanism through which the rulers of Moldavia sent their news and commands, in order to understand how it functioned as a whole.

CHAPTER I

The first chapter of this thesis presents various models of organization for "postal systems" found in the Mongol Empire, the Ottoman Empire, the Kingdom of Poland, the Kingdom of England, and Italy. The selection of these regions was not random; each of them had certain characteristics that influenced the way news was transmitted and that can also be found in Moldavia.

As for the administrative system of the Mongol Empire, it emerged during the reign of Genghis Khan, but its solid foundations were not laid until the reign of his son, Ögedei Khan. The system was known from East Asia to the steppes north of the Black Sea, as well as in certain parts of Asia Minor and the Near East, significantly influencing how the Ottoman Empire later organized its own messenger system. Although we cannot prove an “influence” of the Mongol system in Moldavia through the Golden Horde Khanate, with the Ottoman expansion into the Balkans, the Romanian Principalities adopted some of the empire’s practices and terminology. Messengers carried the prince’s orders in a manner similar to that which existed in the Ottoman sphere prior to the reforms implemented by Grand Vizier Lütü Pasha in the mid-16th century (a model inspired by the Mongol Empire).

Presenting the Eastern European context helps us understand the mechanism that operated in Moldavia; however, to determine just how advanced the Moldavian mechanism was, we must also look to Central or even Western Europe. Consequently, in this chapter we have attempted to present the characteristics of the organization of messenger networks in Italy, which, unlike other European regions, inherited to a certain extent the practices known during the Roman Empire. However, in this region we do not find a mechanism centralized around a single ruler, but rather several, controlled by the great noble families, by city-states such as Venice or Genoa, or by the pope. In the Anglo-Saxon world, the way in which the king made his commands known began to take shape after the Norman Conquest of 1066, being among the first mechanisms in Europe to develop a well-defined, even “institutionalized” organization by the early 16th century, with the appointment of the first postmaster general. As for the Polish territory, the way in which kings managed to convey their messages was similar to that in Moldavia for a certain period of time (until around the mid-16th century); however, with the appointment of

Christoph von Taxis, and later Sebastian Montelupi at the head of the Polish “postal service,” the old organization was transformed into a modern service.

CHAPTER II

In this chapter, we have highlighted the main characteristics of the postal system prior to the establishment of post offices, breaking down and analyzing each component to gain an understanding of how it functioned. Consequently, we have examined the terminology used to refer to messengers in internal and external documents, as well as in chronicles and other writings of the period.

Messengers were discussed under two main headings—the *olăcarii* and the *călărași of Constantinople*—but we also included the names of occasional couriers, such as the *beșlii* and the *ceauși*, who were typically employed by the sultan in his dealings with the Romanian Principalities. Other sub-sections were dedicated to the messengers we encounter within diplomatic missions, who generally acted as intermediaries between the respective envoy and other individuals, or to the role of messengers attached to the princes’ retinues in Constantinople. Later in the chapter, another issue addressed was that of messengers within intelligence mechanisms, as couriers were often sent to carry news to or from spies in the field, or, under the pretext of delivering a letter, to observe certain things on the ground. The last two sections of the chapter address various aspects regarding the methods and practices used by messengers to deliver news as quickly as possible, as well as the emergence of the first *menzils* in Moldavia.

At the same time, we described how news and messages could be sent from one place to another outside the area under the ruler’s control, focusing in particular on clergy and merchants, since these two social “groups” had

either the funds necessary to transport a message or a network of contacts that could facilitate its delivery.

CHAPTER III

The final section of this thesis is devoted to modes of transportation and road networks, without which messengers would not have been able to navigate and cover significant distances in the shortest possible time. Based on documents and contemporary accounts, in the first subsection of the paper I addressed horses, presenting the various types as well as how they were cared for so they could gallop with the prince's orders and letters. The next section addressed the issue of carriages, which, until the introduction of stagecoaches in Moldavia, were not mentioned in contexts related to the transmission of news. The final section of the paper addresses the routes taken by messengers to Transylvania, Wallachia, and the Ottoman Empire, the Tatar lands, or Poland, which were used not only for economic purposes but also for communication.

In Europe, the importance of these routes was recognized as early as the Roman Empire, when numerous stone roads were built; during the Middle Ages, some of these routes became increasingly busy due to trade. In this section of the paper, we have attempted to map the main routes followed by messengers in the Moldavian region and, above all, to place them in a broader context by connecting them to European routes.

CONCLUSIONS

The conclusions drawn at the end of this study highlight the new insights we have provided to help complete a complex picture of the medieval world in the Moldavian region during the 15th–17th centuries. Like other features of Moldavian society during those centuries, communication was one of the main attributes of power, without which it was impossible to control the

country, forge friendships, build alliances, threaten enemies, and more. Sending a messenger with news or orders was not a common practice among the general population, but was known only to the rulers, the elites, or those who could afford the cost of such a “service.” The documents and testimonies examined indicate that, in the region of Moldavia, those who could send a message using a messenger were the prince and the boyars, merchants of greater financial means, or the clergy. However, in the case of merchants and the clergy, the messenger was not one from the princely court. On the one hand, there was a system maintained by the prince, and on the other, a private one, where both merchants and clergy used their own people, whom they hired for various sums of money or other benefits.

As for the prince's messengers, the central subject of this paper, we can say that they were people close to the prince, trusted individuals who usually held various positions at court but who, at certain times, could deliver a message or letter on his behalf. Toward the end of the 16th century, the messengers began to diversify with the emergence of the *călărași de Țarigrad*; however, their status was not directly defined, and therefore no form of organization can be identified. Although during the time of Dimitrie Cantemir it is mentioned in general terms that they were under the care of the grand chamberlain, this information cannot establish whether this was the case prior to that time, since Cantemir's period coincides with the introduction of the *menzil* system in Moldavia, when the entire framework took on a more organized form. Given that, for nearly three centuries, no document or testimony mentions any boyar who had messengers under his command, it is most likely that they reported directly to the prince or the boyars.

To understand the general framework of how news or orders were transmitted, we have chosen to devote the first chapter of this work to how

other territories, in both Western and Eastern Europe, organized their messenger systems. Thus, by analyzing this general framework, we can draw two conclusions.

The first concerns the manner in which news was conveyed. In the Mongol Empire, news was carried by messengers who repeatedly changed horses during the reign of Genghis Khan; it was not until the reign of his son, Ögödei, that the Mongol world saw a more organized system through the construction of relay stations (*yam*). Similarly, the Ottoman Empire used the same method (known in Genghis Khan's time) until the reforms adopted by Lütüfî Pasha, while in Poland this system operated from the time of Boleslav I until the mid-16th century, and in the Anglo-Saxon world until the beginning of the same century, when the first postmaster general was appointed. The Italian Peninsula is a special case, as the messenger system was organized according to each city or major noble family.

The second conclusion is of a historiographical nature. Upon reviewing the available literature for each region studied, we find that there is no work that examines the messenger system prior to the emergence of the first forms of organization in the late 17th century. Interest in messenger systems has only gained momentum in recent decades, establishing itself as a new direction in research, a trend confirmed by the emergence of the first serious works addressing this topic. Thus, the novelty of the topic we address also stems from this new historiographical trend, within which it fits, alongside other works on this subject.

In the final section of the thesis, I examined the routes couriers had to travel and the modes of transportation they used. Based on contemporary accounts and documents, I outlined the types of horse's couriers (*olăcari*) used to deliver messages as quickly as possible. In Moldavia, horses were the

messengers' primary means of transportation; the various carriages or even boats that existed at the time are not mentioned in the context of delivering messages, news, or orders, although we can assume they were used at certain times.

As for the road network, it has been studied only sporadically over time, with its economic role being highlighted. Given that these roads served as a means of support for messengers, in this paper we have traced the internal routes used by Moldavian couriers to neighboring countries. Thus, based on the multitude of toll exemptions granted by rulers throughout the 15th–17th centuries, alongside evidence from other types of documents and, above all, based on information from foreign travellers, we have reconstructed a map highlighting the main routes followed by the ruler's messengers.

BIBLIOGRAPHY

Collections and volumes of documents

Acte judiciare din Țara Românească 1775-1781, ediție întocmită de Cheorghe Cronț, Alexandru Constantinescu, Anicuța Popescu, Theodora Rădulescu și Constantin Tegăneanu, București, Editura Academiei, 1973.

Antonovici, Iacov, *Documente Bârlădene*, volumul I: *Cărți domnești de scutiri, acte de proprietate, inscripții și însemnări adunate de la Bisericile din orașul Bârlad*; volumul IV: *Acte de la muți șoltuzi și dregători ai Bârladului și alte acte vechi de prin secolele XV, XVI, XVIII, XVIII și XIX*, Bârlad, 1911-1924.

Balan, Teodor, *Documente bucovinene*, volumul I (1507-1653); volumul III (1573-1720), Cernăuți, 1933-1937.

Bogdan, Damian P., *Legăturile serdarului Lupu Anastasă cu rușii (1721-1751)*, în *SMIM*, volumul II, 1957.

Bogdan, Ioan, *Documente privitoare la relațiile Țării Românești cu Brașov și cu Țara Ungurească în sec. XV-XVI*, volumul I, București, 1905.

Idem, *Documentele lui Ștefan cel Mare*, volumele I-II, București, 1913.

Idem, *Documentul Râzenilor din 1484 și organizarea armatei moldovene în sec. XV*, în *AARMSI*, Seria II, tom. XXX, București, 1908.

Bulat, Toma G., *Documentele mănăstirii Văratec (1497-1836)*, Chișinău, 1939.

Caproșu, Ioan, *Documente privitoare la istoria orașului Iași*, volumul II: *Acte interne (1661-1690)*, volumul III: *Acte interne (1691-1725)*, volumul IV: *Acte interne (1726-1740)*, volumul V: *Acte interne (1741-1755)*, volumul VI: *Acte interne (1756-1770)*, volumul X: *Acte interne (1796-1800)*, Iași, Editura Dosoftei, 2000-2007.

Idem, *Sămile vistieriei Țării Moldovei*, volumul I (1763-1784), volumul II (1786-1798) Iași, Editura Demiurg, 2010.

Caproșu, Ioan; Zahariuc, Petronel, *Documente privitoare la istoria orașului Iași*, volumul I: *Acte interne (1408-1660)*, Iași, Editura Dosoftei, 1999.

Catalogul documentelor moldovenești din Arhiva Istorică Centrală a Statului, volumul I (1387-1620), București, 1957; volumul II (1621-1652), întocmit de Mihai Regleanu, Iulia Gheorghian, Veronica Vasilescu și Doina Duca, București, 1959; volumul III (1653-1675), întocmit de Mihai Regleanu, Doina Duca, Constantin Negulescu, Veronica Vasilescu și Cornelia Crivăț, București, 1968; începând cu anul 1970 seria își schimbă numele în *Catalogul documentelor moldovenești din Direcția Arhivelor Centrale*, volumul IV (1676-1700), întocmit de Mihai Regleanu, Doina Duca-Tincușescu, Veronica Vasilescu și Constanța Negulescu, București, 1970; volumul V (1701-1720), întocmit de Veronica Vasilescu și Doina Duca-Tincușescu, București, 1974.

Clit, Costin, *Documente hușene*, volumul III (1595-1884), volumul IV (1631-1865), volumul V (1637-1829), Iași, Editura PIM, 2011-2023.

Codrescu, Theodor, *Uricariul, cuprinzetor de hrisoave, firme și alte acte ale Moldovei*, partea a II-a, ediția a II-a; partea a III-a, Iași, 1889-1892.

Comănescu, Mirela; Niculescu, Laura; Dincă, Ileana, *Catalogul documentelor Țării Românești din Arhivele Naționale*, volumul IX, București, 2018.

Corfus, Ilie, *Documente privitoare la istoria României culese din arhivele polone. Secolul al XVI-lea*, București, Editura Academiei, 1979.

Idem, *Documente privitoare la istoria României culese din arhivele polone. Secolul al XVII-lea*, București, Editura Academiei, 1983.

Corpus Draculianum. Documentele și cronicile relative la viața și domnia voievodului Vlad Țepeș (1437-1650), versiune revizuită și

adăugită a ediției germane, coordonat de Thomas M. Bohn, Adrian Gheorghe, Christof Paulus și Albert Weber, volumul I: *Scrisori și documente de cancelarie*, tom I: *Cancelariile Valahe*, editat de Adrian Gheorghe, Albert Weber, Alexandru Ștefan Anca și Ginel Lazăr, Brăila, Editura Academiei Române și Editura Istros, 2019.

Costăchescu, Mihai, *Documentele moldovenești înainte de Ștefan cel Mare*, volumul II, Iași, 1932.

Devon, Frederick, *Issue Roll of Thomas de Brantingham Bishop of Exeter Lord High Treasurer of Eangland, Containing Made out of His Majesty's Revenue in the 44th Year of King Edward III A. D. 1370*, translated from the original roll now remaining in the ancient pell office, in the custody of the Right Honorable Sir John Newport, London, 1835.

Documenta Romaniae Historica, A, Moldova, volumul I (1384-1448), întocmit de C. Cihodaru, I. Caproșu și L. Șimanschi, București, Editura Academiei, 1975; volumul II (1449-1486), întocmit de Leon Șimanschi în colaborare cu Georgeta Ignat și Dumitru Agache, București, Editura Academiei, 1976; volumul III (1487-1504), întocmit de C. Cihodaru, I. Caproșu și N. Ciocan, București, Editura Academiei, București, 1980; volumul VIII (1585-1592), întocmit de Ioan Caproșu, București, Editura Academiei Române, 2014; volumul X (1599-1603), întocmit de Petronel Zahariuc, Marius Chelcu, Cătălina Chelcu, Sorin Grigoruță și Silviu Văcaru, București, Editura Academiei Române, 2024; volumul XVIII (1623-1625), întocmit de Ioan Caproșu și V. Constantinov, București, Editura Academiei Române, 2006; volumul XIX (1626-1628), întocmit de Haralambie Chirca, București, Editura Academiei, 1969; volumul XXI (1632-1633), întocmit de C. Cihodaru, I. Caproșu și L. Șimanschi, București, Editura Academiei, 1971; volumul XXII (1634), întocmit de C. Cihodaru, I. Caproșu și L. Șimanschi, București, Editura Academiei, 1974; volumul XXIII (1635-1636), întocmit de Leon Șimanschi,

Nistor Ciocan, Georgeta Ignat și Dumitru Agache, București, Editura Academiei Române, 1996; volumul XXV (1639-1640), întocmit de Nistor Ciocan, Dumitru Agache, Georgeta Ignat și Marius Chelcu, București, Editura Academiei Române, 2003; volumul XXVI (1641-1642), întocmit de Ioan Caproșu, București, Editura Academiei Române, 2003; volumul XXVIII (1645-1646), întocmit de Petronel Zahariuc, Marius Chelcu, Silviu Văcaru și Cătălina Chelcu, București, Editura Academiei Române, 2006.

Documenta Romaniae Historica, B, *Țara Românească*, volumul I (1247-1500), întocmit de P. P. Panaitescu și Damaschin Mioc, București, Editura Academiei, 1966; volumul IV (1536-1550), întocmit în cadrul Seminarului de Paleografie Slavă (compus din Marieta Adam, Ruxandra Cămărășescu, Coralia Fotino, Iancu Bidian, Olimpia Diaconescu. Alcătuirea indicilor: Marieta Adam, Ruxandra Cămătărescu, Damaschin Mioc) condus de Damaschin Mioc, București, Editura Academiei, 1981; volumul XXII (1628-1629), întocmit de Damaschin Mioc, București, Editura Academiei, 1969; volumul XXIV (1633-1634), întocmit Damaschin Mioc, Sașa Caracaș și Constantin Bălan, București, Editura Academiei, 1974; volumul XXVIII (1641-1642), întocmit de Oana Rizescu (coordonator), OvidiuVictor Olar, Elena Bedreag, Ruxandra Lambru, Lidia Cotovanu, București, Editura Academiei Române, 2018.

Documenta Romaniae Historica, C, *Transilvania*, volumul XVII (1386-1390), întocmit de Susana Andea, Lidia Gross, Adinel-Ciprian Dincă, București, Editura Academiei Române, 2020.

Documenta Romaniae Historica, D, *Relații între Țările Române*, volumul I (1222-1456), întocmit de acad. Ștefan Pascu, Constantin Cihidaru, Konrad G. Gündisch, Damaschin Mioc și Viorica Pervain, București, Editura Academiei, 1977.

Documente privind istoria României, A, Moldova, veacul XIX, XV: volumul I (1384-1475); veacul XVI: volumul I (1501-1550), volumul III (1571-1590); volumul IV (1591-1600), veacul XVII: volumul I (1601-1605), volumul II (1606-1610), volumul III (1611-1615), volumul IV (1616-1620), întocmit de Mihail Roller (redactor responsabil), Ion Ionașcu, L. Lăzărescu-Ionescu, Barbu Câmpina, Eugen Stănescu, D. Prodan, București, Editura Academiei, 1951-1956.

Documente privind istoria României, B, Țara Românească, veacul XII, XIV și XV (1247-1500); veacul XVI: volumul I (1501-1525), volumul II (1526-1550), volumul III (1551-1570), volumul V (1581-1590), întocmit de Mihail Roller (redactor responsabil), Ion Ionașcu, L. Lăzărescu-Ionescu, Barbu Câmpina, Eugen Stănescu, D. Prodan, București, Editura Academiei, 1951-1953.

Documentele slavo-române la muzeul româno-rus, în „Studii. Revistă de știință și filosofie”, anul 2, nr. 1, 1949.

Fenn, John, *Original Letters Written During the Reigns of Henry VI, Edward IV, Edward V, Richard III and Henry VII by Various Persons of Rank and Consequence Containing Many Curious Anecdotes*, volume V, London, 1823.

Furnică, Dumitru, *Din istoria comerțului la români mai ales băcănă: Publicațiune de documente inedite 1593-1855*, București, 1908.

Gemil, Tahsin, *Două documente tătarăști referitoare la campania din 1746 a sultanului Mehmed al II-lea în Moldova*, în *AIIAADX*, nr. 5, 1968.

Ghibănescu, Gheorghe, *Surete și Izvoade (Documente slavo-române)*, volumele VI, VIII, XVI, XXI, XXII, Iași, 1909-1929.

Idem, *Arhiva Muzeului Municipal Iași. Documente românești (1653-1722)*, fascicula II, Iași, 1929.

Idem, *Ispisoace și Zapise (Documente slavo-române)*, volumul III, partea I (1651-1663) Iași, 1910; volumul V, partea I, Iași, 1921.

Idem, *Sama Visteriei Moldovei din 1763*, în „Ion Neculce. Buletinul Muzeului Municipal din Iași”, fascicola 5, 1925.

Giurescu, Dinu C., *Anatefterul. Condica de porunci a vistieriei lui Constantin Brâncoveanu*, în *SMIM*, volumul V, 1962.

Grosul, J. S.; Oțetea, A. C; Novoselski, A. A.; Cerepnin, L. V., *Relațiile istorice dintre popoarele U.R.S.S. și România în veacurile XV-începutul celui de al XVIII-lea*, volumul II (1633-1673); volumul III 1673-1711), Moscova, Editura Știința, 1968-1970.

Gündisch, Gustav, *Urkundenbuch zur Geschichte der deutschen in Siebenburgen*, volumul IV, 1416-1437, Hermannstadt, 1937.

Hașdeu, Bogdan Petriceicu, *Arhiva istorică a României*, volumul I. 1864-1865, partea II, ediție critică de I. Oprișan, București, Editura Saeculum, 2013.

Hurmuzaki, Eudoxiu, *Documente privitoare la istoria românilor*, volumul II, partea II, culese, adnotate și publicate de Nicolae Densușianu, București, 1891; suplimentul II, volumul I (1510-1600), documente culese din arhive și biblioteci polone adnotate și publicate de Ioan Bogdan, București, 1893; volumul II, partea V, culese, adnotate și publicate de Nicolae Densușianu, București, 1897; volumul IX (1650-1747), partea I, București, 1897; volumul XI, documente adunate, adnotate și publicate de Nicolae Iorga, București, 1900; volumul XII (1594-1602), documente adnotate și publicate de Nicolae Iorga, București, 1903; volumul XIV, partea III (1560-1820), documente grecești privitoare la istoria românilor publicate de Nicolae Iorga, București, 1936; volumul XV, partea II, publicate după copiile Academiei Române de Nicolae Iorga, București, 1913.

Iorga, Nicolae, *Socotelile Braşovului şi scrisori românesce către sfat în secolul al XVII-lea*, în *AARMSR*, seria II, tom XXI, Bucureşti, 1899.

Idem, *Notes et extraits pour servir a l'Histoire des Croisades au XV siècle*, tome I, serie I, Paris, 1899.

Idem, *Documente şi cercetări asupra istoriei financiare şi economice a principatelor române*, în „Economia Naţională”, extras, Bucureşti, 1900.

Idem, *Documente privitoare la familia Callimachi*, volumul II, Bucureşti, 1903.

Idem, *Braşovul şi românii. Scrisori şi lămuriri*, Bucureşti, 1905.

Idem, *Scrisori de boieri şi negustori olteni şi munteni către casa de negoţ sibiană Hagi Pop*, Bucureşti, 1906.

Idem, *Scrisori domneşti*, Vălenii de Munte, 1912.

Idem, *Scrisori de negustori*, Bucureşti, 1925.

Idem, *Scrisori de boieri. Scrisori de domni*, ediţia a II-a, Vălenii de Munte, 1925.

Idem, *Scrisori de familie ale vechilor Brâncoveni (I); Două arzuri ale ţării către sultan în sec. XVIII*, Bucureşti, 1935.

Idem, *Studii şi documente cu privire la istoria românilor*, volumele I-II, IV, V, partea I, VI, partea a II-a, VII (partea III), IX, XIX, XXI, XXII, XXIII, Bucureşti, 1901-1913.

Jenks, Stuart (ed.), *Documents on the Papal Plenary Indulgences 1300-1517 Preached in the Regnum Teutonicum*, Leiden & Boston, Brill, 2018.

Krasińskiego, Franciszka, *Akta Podkanclerskie 1569-1573*, Wydal WI. Hr. Krasiński, Cześć pierwsza, Waeszawa, 1869.

Kurat, Akdes Nimet, *IV – XVIII. Yüzyıllarda Karadeniz Kuzeyindeki Türk Kavimleri ve Devletleri*, Ankara, 1972.

Idem, *Topkapi Sarayı Müzesi Arşivindeki Altın Ordu, Krim ve Türkistan Hanlaria ait Yarlık ve Bitikler*, İstanbul, Bürhaneddin Matbaası, 1940.

Letters and Papers, Foreign and Domestic of the Reign of Henry VIII, arranged and catalogued by J. S. Brewer, volume II, part II, London, 1864.

Marinescu, Florin; Caproșu, Ioan; Zahariuc, Petronel, *Documente românești din arhiva mănăstirii Xiropotam de la Muntele Athos*, volumul I, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza” Iași, 2005.

Mehmed, Mustafa A., *Documente turcești privind istoria României*, volumul I (1455-1774), volumul II (1774-1791), București, Editura Academiei, 1976-1983.

Ménage, V. L., *Ottoman Historical Documents. The Institutions of an Empire*, edited with additions by Colin Imber, Edinburgh, Edinburgh University Press Ltd, 2021.

Mihai Viteazul în conștiința Europeană, volumul I: *Documente externe*, întocmit de Ion Ardeleanu, Vasile Arimia, Gheorghe Bondoc, Eugenia Ciocan, Tahsin Gemil, Elena Moisuc, Cornelia Moraru, Mircea Mușat, Emilia Poștăriță, Maria Soveja, Vasile Șimandan, Constantin Vlad, Mircea Voiculescu, București, Editura Academiei, 1982.

Mihordea, V.; Papacostea, Ș.; Constantiniu, Fl., *Documente privind relațiile agrare în veacul al XVIII-lea*, volumul I, Țara Românească, București, Editura Academiei, 1961.

Nicolaescu, Șt., *Documente slavo-române cu privire la relațiile Țării Românești și Moldovei cu Ardealul în sec. XV-XVI*, ediție anastatică îngrijită de Liana Borda Nicolaescu, Târgu Mureș, 2019.

Moriyasu, Takao, *Epistolary Formulae of the Old Uighur Letters from the Eastern Silk Road (part 2)*, în „Memoirs of the Graduate School of Letters, Osaka University”, volume 52, 2012.

Panaitescu, P. P., *Documente privitoare la istoria lui Mihai Viteazul*, București, București, 1936.

Idem, *Documentele Țării Românești*, volumul I, București, 1938.

Quellen zur Geschichte der Stadt Kronstady in Sierbenbürgen.
Herausgegeben auf Kosten der Stadt Kronstadt von dem mit der Herausgabe betrauten Ausschuss, volumul III, Kronstadt, 1896.

Relațiile externe ale Țării Moldovei în documente și materiale (1360-1858), selecție documente și studiu introductiv de Ion Eremia, coordonator Ion Gumenăi, Chișinău, CEP USM, 2013.

Report from the Secret Committee on the Post-Office, ordered by The House of Commons to be Printed 5 august 1844, The Appendix.

Rosetti, Alexandru, *Scrisori românești din arhivele Bistriței (1592-1638)*, București, 1944.

Sava, Aurel, *Documente privitoare la târgul și ținutul Lăpușnei*, București, 1937.

Idem, *Documente privitoare la târgul și ținutul Orheiului*, București, 1944.

Skarbiec diplomatów papieżkich, cesarskich, krolewskich, książęcych; uchwał narodowych, postanowień różnych władz i urzędów posługujących do krytycznego wyjaśnienia dziejów Litwy, Rusi, litewskiej i ościennych im krajów, zebrał i w treści opisał Ignacy Daniłowicz, tom II, Wilno, 1862.

The Paston Letters, 1422-1509 A. D., volume II, volume VI, edited with notes and an introduction by James Gairdner, Edinburgh-London, 1904-1910.

Tocilescu, Grigore G., *534 documente istorice slavo-române din Țara Românească și Moldova privitoare la legăturile cu Ardealul 1346-1603*, București, 1931.

Vér, Márton, *Old Uyghur Documents Concerning the Postal System of the Mongol Empire*, Turnhout, Brepols Publishers, 2019.

Veress, Andrei, *Documente privitoare la istoria Ardealului, Moldovei și Țării Românești. Acte și scrisori*, volumul I (1527-1572); volumul II (1573-1584); volumul IV (1593-1595); volumul VI (1600-1601); volumul VII (1602-

1606); volumul VIII (1607-1613); volumul IX (1614-1636); volumul X (1637-1660); volumul XI (1661-1690), București, 1929-1939.

Zahariuc, Petronel în colab. cu Marinescu, Florin și Nastase, Dumitru, *Documente românești din arhiva mănăstirii Simonopetra de la Muntele Athos*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza” Iași, 2016.

Narrative Sources

Bandini, Marco, *Codex: vizitarea generală a tuturor bisericilor catolice de rit roman din provincia Moldova 1646-1648*, ediție bilingvă de Traian Diaconescu, Iași, Editura Presa Bună, 2006.

Bassano da Zara, Luigi, *I costumi et i modi particolari della vita de'turchi*, Roma, 1545.

Bezviconi, Gheorghe, *Călători ruși în Moldova și Muntenia*, București, 1947.

Bogdan, Damian P., *Știri despre români în cronici publicate la Moscova*, în „Revista Arhivelor”, volumul XXXIX, nr. 4, anul LIV, 1977.

Bonfinii, Antonii, *Rerum Hungaricarum decades*, decadis IV, liber I, editio Carolus Andreas Bel, Lipsiane, 1771.

Cantemir, Dimitrie, *Descrierea Moldovei*, traducere după originalul latin de Gh. Guțu, București, Editura Academiei, 1973.

Carte românească de învățătură, ediție critică întocmită de Andrei Rădulescu (coordonator), Alexanru Costin, Vasile Grecu, Vintilă Gaftoescu, Constantin Tegăneanu, Gheorghe Vlădescu-Răcoasa, Anibal Teodorescu, Gheorghe Cronț, Radu Dimiu, Ovid Sachelarie și Gheorghe Nicolaiasa, București, Editura Academiei, f. a.

Călători străini despre Țările Române, volume îngrijite de Maria Holban (redactor responsabil), M. M. Alexandrescu-Dersca Bulgaru și Paul Cernovodeanu; volumul I, București, Editura Științifică, 1968; volumul II, București, Editura Științifică, 1970; volumul III, București, Editura Științifică,

197; volumul IV, București, Editura Științifică, 1972; volumul V, București, Editura Științifică, 1973; volumul VI, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1976; volumul VII, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1980; volumul VIII, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1983.

Călători străini despre Țările Române, supliment I, volum întocmit de Ștefan Andreescu (coordonator), Marian Coman, Alexandru Ciocîltan, Ileana Căzan, Nagy Pienaru, Ovidiu Cristea, Tatiana Cojocar, București, Editura Academiei Române, 2011; supliment II, volum întocmit de Ștefan Andreescu (coordonator), Alexandru Ciocîltan, Marian Coman, Nagy Pienaru, Ileana Căzan, Virgil Ciocîltan, Liviu Cîmpeanu, Costin Feneșan, M. M. Alexandrescu-Dresca Bulcaru, Ilie Corfus, Marlen Negrescu, Ioan Hașegan și Dragoș Ungureanu, București, Editura Academiei Române, 2016; supliment III, volum întocmit de Ștefan Andreescu (coordonator), Ovidiu Cristea (coordonator), Dan Caiur, Alexandru Ciocîltan, Marian Coman, Dorel Țuinea, Michael Wasiucionek, București, Editura Academiei Române, 2023.

Călătoriile lui Marco Polo, lucrare întocmită de Cristina Jinga, București, Editura Prietenii Cărții, 2005.

Chalcocondil, Laonic, *Expuneri istorice*, în românește de Vasile Grecu, București, Editura Academiei, 1958.

Ciggaar, Krijnie N., *Western Travellers to Constantinople. The West and Byzantium, 962-1204: Cultural and Political Relations*, Leiden, New York, Köln, 1996.

Cook, David, *Chronicles of Qalāwūn and His Son Al-Ashraf Khalīl*, New York, Routledge, 2020.

Costin, Miron, *Letopisețul Țării Moldovei de la Aron Vodă încoace*, ediție critică de P. P. Panaitescu, București, 1944.

Costin, Nicolae, *Letopisețul Țării Moldovei de la zidire lumii până la 1601*, ediție de Ioan Șt. Petre, București, 1942.

Idem, *Despre Vasilie, Cneazul Moscului, și de alte lucruri de pe'mpregiuru*, în *Cronicile României sau letopisețele Moldovei și Valahiei*, întocmită de Mihail Kogălniceanu, ediția a II-a, tomul I, București, 1872.

Idem, *Domnia lui Nicolae Alexandru Vodă*, în *Cronicile României sau letopisețele Moldovei și Valahiei*, întocmită de Mihail Kogălniceanu, ediția a II-a, tomul II, București, 1872.

Critobul din Imbros, *Din domnia lui Mahomed al II-lea anii 1451-1467*, ediție de Vasile Grecu, București, Editura Academiei, 1963.

Cronicile slavo-române din sec. XVI-XVI, publicate de Ioan Bogdan, ediție revăzută și completată de P. P. Panaitescu, București, Editura Academiei, 1959.

Cronici turcești privind Țările Române. Extrase, volumul I: *Secolul al XV-lea – Mijlocul secolului al XVI-lea*, întocmit de Mihail Guboglu și Mustafa Mehmet, București, Editura Academiei, 1966; volumul II: *Secolul al XVII-lea – începutul secolului al XVIII-lea*, întocmit de Mihail Guboglu, București, Editura Academiei, 1974; volumul III: *Sfârșitul sec. XVI-începutul sec XIX*, întocmit de Mustafa A. Mehmet, București, Editura Academiei, 1980.

D'Aguilers, Raymond, *Le „Liber”*, publié par John Hugh et Laurita L. Hill. Introduction et notes traduites par Philippe Wolff, Paris, 1969.

Del Chiaro, Anton Maria, *Revoluțiile Valahiei*, după textul reeditat de Nicolae Iorga, în românește de S. Cris-Cristian, cu o introducere de Nicolae Iorga, Iași, 1929.

Dialogus de Scaccario. The Course of the Exchequer by Richard Fitz Nigel and Constitutio Domus Regis. The Establishment of the Royal Household, edited and translated by Charles Johnsos, with corrections by F. E. L. Carter and D. E. Greenway, Oxford, Clarendon Press, 1983.

Dlugossii, Ioannis, *Annales seu Cronicae Incliti Regni Poloniae*, liber primus et secundus, Varsaviae, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1964.

Ebiilgazi Bahadır Han, *Şecere-i Terakime*, Muharrem Ergin tarafından hazırlanan baskı, İstanbul, 1974.

Fazlullah, Rashiduddin, *Jami'u't-tawarikh. Compendium of Chronicles. A History of the Mongols*, english translation and annotation by W. M. Thackston, part. I, Harvard University, 1998.

Greceanu, Radu, *Istoria domniei lui Constantin Basarab Brîncoveanu Voievod (1688-1714)*, studiu introductiv și ediție critică de Aurora Ilieș, București, Editura Academiei, 1970.

Guaman Poma de Ayala, Felipe, *Nueva Coronica y Buen Gobierno*, transcription, prólogo, notas y cronologia Franklin Pease, Caracas, Biblioteca Ayacucho, 1980.

Ibn-Alatyr, *Kamel-Altevarykh*, extrait de la chronique, în „Recueil Historiens des Croisades” Historiens Orientaux, tome I, Paris, 1872.

Isthvanfi, Nicolai, *Historiarum de Rebus Ungaricis*, libri XXXIV, Coloniae Agrippinae Sumptibus Antonij Hierati, 1622.

Istoria secretă a mongolilor. Cronică mongolă din secolul al XIII-lea, traducere și ediție îngrijită de Rodica Pop, Iași, Editura Polirom, 2025.

Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Theodosie, text ales și stabilit de Florica Moisil și Dan Zamfirescu, traducere după originalul slavon de G. Mihăilă, București, Editura Minerva, 1970.

Johann de Plano Carpini, *Moğol Tarihi ve Seyahatnâme*, çeviren Ergin Ayan, Trabzon, Derya Kitabevi, 2000.

Juwaynî, 'Atâ-Malik, *The History of The World-Conqueror*, translated from the text of Mirza Muhammad Qazvini by John Andrew Boyle, volume I, Cambridge, Massachusetts, Harvard University Press, 1958.

Kadlubkonis, Vincenti, *Chronicon Polonorum ab adhuc edito diversum et ad annum 1388 continuatum*, în Vincentius Kadlubko, Martinus Gallus, *Scriptores Historiae Polonae vetustissimi cum duobus anonymis ex ms. Bibliothecae Episcopalis Heilsbergensis*, Gedani, 1749.

Letopiseșul Țării Moldovei de la Istrate Dabija până la domnia a doua a lui Antioh Cantemir, editat de C. Giurescu, București, 1913.

Li, Hohei; Thsong, Yen, *Histoire de la vie de Hiouen-Thsang et de ses voyages dans L'Inde*, traduite du Chinois par Stanislas Julien, Paris, 1853.

Majeska, George P., *Russian Travelers to Constantinople in the Fourteenth and Fifteenth Centuries*, Washington, 1984.

Mézières, Philippe, *Le Songe du Vieil Pelerin*, edited by G. W. Coopland, volume II, Cambridge, Cambridge University Press, 1969.

Michel de Montaigne, *Les Essais*, édition par Pierre Coste, tome II, Londres, 1724.

Mihai Viteazul în conștiința Europeană, volumul II: *Cronicari și istorici străini. Secolele XVI-XVIII*, texte alese, întocmit de Ion Ardeleanu, Vasile Arimia, Gheorghe Bercan, Gheorghe Bondoc, Mircea Mușat, Vasile Șimandan, Victoria Țândăreanu, București, Editura Academiei, 1983; volumul IV: *Relatări și presă*, întocmit de Ion Ardeleanu, Vasile Arimia, Gheorghe Bondoc, Tudor Bucur, Eugenia Ciocan, Maria Dragomir, Costin Feneșan, Ielița Gămulescu, Mircea Mușat, Viorica Oancea, Emilia Poștăriță, Vasile Șimandan, Constantin Vlad, București, Editura Academiei, 1986; volumul V: *Mărturii*, întocmit de Tudor Bucur, Eugenia Ciocan, Maria Dragomir, Elena Gheorghe, Ana-Cristina Halichias, Viorica Oancea, Emilia Poștăriță, Sanda Racoviceanu, Constantin Vlad, București, Editura Academiei Române, 1990.

Mihăiescu, Haralambie; Lăzărescu, Radu; Tanașoca, Nicolae-Șerban; Teoteoi, Tudor, *Izvoarele istoriei României*, volumul IV, *Scriitori și acte bizantine secolele IV-XV*, București, Editura Academiei, 1982.

Muste, Nicolae, *Domnia lui Nicolae Vodă Mavrocordat la anul 7218*, în *Cronicile României sau letopiseșele Moldovei și Valahiei*, întocmită de Mihail Kogălniceanu, ediția a II-a, tomul III, București, 1872.

Neculce, Ion, *Letopiseșul Țării Moldovei, precedat de O samă de cuvinte*, texte stabilite, introducere, note și glosar de Iorgu Iordan, București, Editura Științifică, 1968.

Idem, *Opere. Letopiseșul Țării Moldovei și O samă de cuvinte*, ediție de Gabriel Ștrempel, București, Editura Minerva, 1982.

Oliver of Paderborn, *The Capture of Damietta, ca. 1217-1222*, în Jessalynn Bird, Edward Peters, James M. Powell (eds.), *Crusade and Christendom. Annotated Documents in Translation from Innocent III to the Fall of Acre, 1187-1291*, Philadelphia, University of Pennsylvania Press, 2013.

Panaiteescu, P. P., *Călători poloni în Țările Române*, București, 1930.

Polo, Marco, *The Travels*, translated and with an introduction and notes by Nigel Cliff, Milton Keynes, Penguin Random House UK, 2016.

Procopius din Cesarea, *Istoria secretă*, ediție critică, traducere și introducere de H. Mihăescu, București, Editura Academiei, 1972.

Raicevich, Stephan Ignaz, *Osservazioni storiche naturali e politiche intorno la Valachia e Moldavia*, Napoli, 1788.

Simache, N. I.; Cristescu, Tr., *Cronicile românești*, volumul IV: *Viața și opera lui Radu Popescu*, partea I, f. 1., 1943.

Ștefan cel Mare și Sfânt 1504-2004. Portret în cronică, volum editat de Ștefan S. Gorovei și Maria Magdalena Székely, Sfânta Mănăstire Putna, 2004.

The Chronicle of Novgorod 1016-1471, translated from the Russian by Robert Michel and Nevill Florbes. With an introduction by C. Raymond Beazley and an account of the text by A. A. Shakhmatov, volume XXV, London, Offices of the Society Publishing, 1914.

The Hypatian Codex, part Two: The Galician-Volynian Chronicle, an annotated translation by George A. Perfecky, München, Wilhelm Fink Verlag, 1973.

The Liovonian Rhymed Chronicle, translated with an historical introduction maps and appendices by Jerry C. Smith and William L. Urban, Bloomington, Indiana University Publications, 1977.

The Mission of Friar William of Rubruck: His Journey to the Court of the Great Khan Möngke 1253-1255, translated by Peter Jackson, introduction, notes and appendices by Peter Jackson with David Morgan, London, The Hakluyt Society, 1990.

The Russian Primary Chronicle. Laurentian Text, translated and edited by Samuel Hazzard Cross and Olgerd P. Sherbowitz-Wetzor, Cambridge, Massachusetts, The Medieval Academy of America, 1953.

The Successors of Genghis Khan, translated from the persian of Rashid al-Din by John Andrew Boyle, New York & London, Columbia University Press, 1971.

Ureche, Grigore, *Letopiseșul Țării Moldovei*, ediție de P. P. Panaitescu, București, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1958.

Uricariul, Axinte, *Cronica paralelă a Țării Românești și a Moldovei*, volumele I-II, ediție de Gabriel Ștrempel, București, Editura Minerva, 1993-1994.

Vechile cronicе moldovenesci până la Urechia, texte slave cu studiu, traduceri și note de Ioan Bogdan, București, 1891.

Yanagiya, Ayumi, *Bahā' al-Dīn Ibn Shaddād and al-Nawādir al-sulṭāniyya wa-l-mahāsīn al-yūsufiyya*, în Alexander Mallett, *Arabic Textual Sources for the Crusades*, Leiden & Boston, Brill, 2024.

Yusuf Has Hacib, *Kutadgu Bilig*, çeviren Reşid Rahmeti Arat, İstanbul, Kabalcı Yayınevi, 2005; ediția în limba engleză: Yusuf Has Hacib, *Kutadgu Bilig*, translated by Reşid Rahmeti Arat, İstanbul, Kabalcı Yayınevi, 2005.

Dictionaries and working tools

Al-Kashgari, Mahmud, *Compendium of the Turkic Dialects (Dīwān Luyāt at-Turk)*, edited and translated by Robert Dankoff in collaboration with James Kelly, part I, Harvard University Printing Office, 1982.

An Etymological Dictionary of the English Language, by the Rev. Walter, W. Skeat, Litt. D, D. C. L. LL. D., new edition, Oxford, At The Clarendon Press, f. a.

Buell, Paul D., *Historical Dictionary of the Mongol World Empire*, Lanham, Maryland & Oxford, The Scarecrow Press, 2003.

Codex Cumanicus. Bibliothecae ad Templum Divi Marci Venetiarum. Primum ex integro edit prolegomenis notis et compluribus glossariis instruxit Géza Kuun, Budapestini, Academiae Hung., 1880.

Doerfer, Gerhard, *Türkische und Mongolische Elemente im Neupersischen*, band II, Wiesbaden, Franz Steiner Verlag GMBH, 1965.

Duri, A. A., *Dīwān*, în B. Lewis, Ch. Pellat, J. Schacht, J. Burton-Page, C. Dumont, V. L. Ménage (eds.), *The Encyclopaedia of Islam*, new edition, volume II, C-G, Leiden, E. J. Brill, 1991.

Edler, Florence, *Glossary of Medieval Terms of Business. Italian Series 1200-1600*, Cambridge, Massachusetts, The Medieval Academy of America, 1934.

Floor, Willem M., *Čāpār*, în *Encyclopaedia Iranica*, 1990, (<https://www.iranicaonline.org/articles/capar-or-capar-turk/>).

Gloger, Zygmunt, *Słownik rzeczy starożytnych*, Kraków, 1896.

Guțu, Gheorghe, *Dicționar Latin-Român*, ediție revăzută, București, Editura Humanitas, 2007.

Harper Douglas, *Etymology of courier*, în *Online Etymology Dictionary*, <https://www.etymonline.com/word/courier>.

Idem, *Etymology of messenger*, în *Online Etymology Dictionary*, <https://www.etymonline.com/word/messenger>.

Hasol, Doğan, *Ansiklopedik Mimarlik Sözlüğü*, Istanbul, 1975.

<https://dexonline.ro/intrare/mesager/242188>

Klimpert, Richard, *Lexikon der Münzen, Masse, Gewichte, Zählarten und Zeitgrößen aller Länder der Erde*, Berlin, Zweite Auflage, 1896.

Kovalev, Roman K., *Uyghur Khaganate*, în N. Dalziel and J. M. MacKenzie (eds.), *The Encyclopedia of Empire*, first edition, Boston, 2016.

M. Arcta, *Słownik Wyrazów Obcych. 33.000 wyrazów, wyrażen i przysłów cudzoziemskich*, Warszawa, 1947.

Miklosich, Fr., *Lexicon Palaeoslovenico-Graeco-Latinum*, Vindobonae, 1862-1865.

Nordisk Familjebok Konversations Lexikon och Realencyklopedi, under medverkan af sakkunniga personer utgifven af N. Linder, tredje bandet, Stockholm, 1880.

Özyetgin, A. Melek, *Eski Türk Vergi Terimleri*, Ankara, Köksav, 2004.

Pakalin, Mehmet Zeki, *Osmanli Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, İkinci baskı, cilt I-II, Istanbul, Millî Eğitim Basımevi, 1971-1993.

Räsänen, Martti, *Versuch Eines Etymologischen Wörterbuchs der Türksprachen*, Helsinki, Suomalaisen Kirjallisuuden Kirjapaino Oy, 1969.

Sachelarie, Ovid; Stoicescu, Nicolae, *Instituții feudale din Țările Române. Dicționar*, București, Editura Academiei, 1988.

Sava, Constantin, *Dicționar paleoslav (slavon) – român*. Uz intern, Suceava, Institutul de Învățământ Superior-Secția Filologie, 1980.

Sâmî, Şemseddin, *Kamus-i Türki*, 15 Baskı, Istanbul, Enes Ofset, 2006.

Sourdel, D., *Barîd*, în H. A. R. Gibb, J. H. Kramers, E. Lévi-Provençal, J. Schacht, B. Lewis, Ch. Pellat (eds.), *The Encyclopaedia of Islam*, new edition, volume I, A-B, Leiden, E. J. Brill, 1986.

Stoicescu, Nicolae, *Dicționar al marilor dregători din Țara Românească și Moldova. Sec. XIV-XVII*, București, Editura Enciclopedică, 1971.

Suciu, Emil, *Influența turcă asupra limbii române*, volumul II: *Dicționarul cuvintelor românești de origine turcă*, București, Editura Academiei Române, 2010.

Șăineanu, Lazăr, *Dicționar universal al limbei Române*, ediția a VIII-a, București, f. a.

The Oxford Dictionary of English Etymology, edited by C. T. Onions, with the assistance of G. W. S. Friedrichsen and R. W. Burchfield, Oxford, At The Clarendon Press, 1966.

General and special works

Adobasheva, Zalina, *The Ottoman Menzilhane as The Communication Network in The Ottoman Empire*, în „Universum: общественные науки”, no. 11-12 (79), 2021.

Akpınar, Ahmet, *Suggestions for Reading and Interpreting the First Two Lines of the Shanchi III (E 152) Inscription*, în „Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi Sayı”, no. 11/2, 2022.

Alban, John. R.; Allmand, Christopher T., *Spies and Spying in the Fourteenth Century*, în Christopher. T. Allmand (ed.), *War, Literature, and Politics in the Late Middle Ages*, Liverpool, Liverpool University Press, 1976.

Allsen, Thomas T., *The Yüan Dynasty and the Uighurs of Turfan in the 13th Century*, în Morris Rossabi (ed.), *China among Equals. The Middle Kingdom and its Neighbors 10th-14th Centuries*, Berkley, Los Angeles, London, University of California Press, 1983.

Altunan, Sema, *Menzils and the Village of Menzils Between Istanbul and Edirne at the Last Period of the 17th Century*, în „Tarih Araştırmaları Dergisi” volume 35, no. 39, 2006.

Idem, *The Communication Network in Silistre Province in 18th Century Rumeli Right Branch Menzils*, în „OTAM Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi”, no. 18, 2005.

Andreescu, Constantin I.; Stoide, Constantin A., *Ștefăniță Lupu, domn al Moldovei (1659-1661)*, București, 1938.

Andreescu, Ștefan, *Limitele cronologice ale dominației otomane în Țările Române*, în *RdI*, tomul 27, nr. 3, 1974.

Andronic, Alexandru, Neamțu, Eugenia, Melinte, Gheorghe, *Principalele rezultate ale săpăturilor arheologice de la Huși*, în „Revista Muzeelor”, anul II, număr special, 1965.

Andronic, Alexandru, Neamțu, Eugenia, *Săpăturile de salvare de la Huși, jud. Vaslui (1964)*, în „Materiale și cercetări arheologice”, volumul X, 1973.

Arakawa, Masaharu, *On a Turkic Term „ulay” in Turfan Chinese Documents*, în „Studies on The Inner Asian Languages”, no. IX, 1994.

Idem, *On ulay in Khotan under the Tang Rule*, în „Ryukoku Shidan” no. 103/104, 1994.

Ármin, Vambéry, *A Magyarság Bölcsőjénél. A Magyar—Török Rokonság Kezdeté és Fejlődése*, Budapest, 1914.

Arnazarov, Seyutnazar, *About the Meaning Differences of the Common Verbs Related to Verb ‘cut’ of Turkmen and Turkey Turkish*, în „Yearbook of Turkic Studies – Belleten”, volume 56, issue 1, 2008.

Aslan, Halide, *Osmanli’Da Misafirhaneler ve Misafirleri-Menzilhaneden Derbend’e Tabhâne’den Misafirhaneye*, Ankara, 2016.

Bacalov, Sergiu, *Lipcanii (tătarii lituanieni) și Țara Moldovei. De la mercenari la slujitori. (Sec. XVII – începutul sec. XIX)*, în „Studii de istorie și sociologie”, volumul I, extras, Chișinău, 2016.

Barthold, W., *Turkestan down to the Mongol Invasion*, second edition, London, Oxford University Press, 1928.

Beale, Philip, *A History of the Post in England from the Romans to the Stuarts*, New York, Routledge, 2018.

Beldiceanu, N., *Sunt valahii amintiți în Oguzname?*, în „Buletinul Bibliotecii Române”, volumul XII, 1985.

Belke, K., *Roads and Travel in Macedonia and Thrace in the Middle and Late Byzantine Period*, în Ruth Macrides, *Travel in the Byzantine World. Papers from the Thirty-fourth Spring Symposium of Byzantine Studies*, Birmingham, April 2000, Aldershot & Burlington, Ashgate Publishing, 2002.

Biran, Michal, *Scholarship and Science Under the Quara Khitai (1124-1218)*, în David O. Morgan, Sarah Stewart (eds.), *The Coming of the Mongols*, London & New York, I. B. Tauris & Co. Ltd, 2018.

Blaise de Vigenère, *L'Histoire de la décadence de l'Empire grec et établissement de celui des Turcs*. Comrife en dix liures, par Nicolas Chalcondyle Athenien, Paris, 1577.

Bockmann, Ralf, *Framing Sanctity: The Staging of Holy Places as Initiation for Christian Pilgrimage in Constantinian Jerusalem*, în Alison L. Gascoigne, Leonie V. Hicks, Marianne O'Doherty (eds.), *Journeying Along Medieval Routes in Europe and The Middle East*, Turnhout, Brepolis Publishers, 2016.

Bodunescu, Ion; Rusu-Șirianu, Ion, *Descifrarea unei istorii necunoscute*, București, Editura Militară, 1973.

Boehlke, Frederick J., *Pierre de Thomas: Scholar, Diplomat, and Crusader*, Philadelphia, University of Pennsylvania Press, 1966.

Borcz, Zuzanna, *Polskie pocztę*, Wrocław, Zakład Narodowy imienia Ossolińskich, 1992.

Braudel, Fernand, *Jocurile schimbului*, volumul I, traducere și postfață de Adrian Riza, București, Editura Meridiane, 1985.

Idem, *Mediterranean și lumea mediteraneeană în epoca lui Filip al II-lea*, volumul II, București, Editura Meridiane, 1985.

Bruscoli, Francesco Guidi, *Circolazione di notizie e andamento dei mercati nel basso Medioevo*, în Isa Lori Sanfilippo, Antonio Rigon (eds.), *Fama e publica vox nel Medioevo. Atti del convegno di studio svoltosi in occasione della XXI*, edizione del premio internazionale Ascoli Piceno, Palazzo dei Capitani, 3-5 dicembre 2009, Roma, 2011.

Çakan, Varis, *The Role of Uyghur Turks In the Mongol Empire*, în „Asya Araştırmaları Dergisi”, sayı 1, cilt 3, 2019.

Carter, Tim, *Music, Patronage and Printing in Late Renaissance Florence*, Abingdon & New York, Routledge, 2000.

Cândeia, Virgil, *Semnificația politică a unui act de cultură feudală*, în *SRdI*, anul XVI, nr. 3, 1963.

Cebuc, Al.; Mocanu, C., *Din istoria transporturilor de călători în România*, București, Editura Științifică, 1967.

Čelkis, Tomas, *The Structure of Postal Routes of the Grand Duchy of Lithuania in the 16th–18th Centuries*, în „Lietuvos Istorijos Studijos”, volume 50, 2022.

Çerçi, Faris, *Haberleşme Hizmetleri ve Osmanlı Devleti'nde Ulak Organizasyonu (Gelibolulu Mustafa Âlînin Bu Konudaki Görüşleri)*, în „Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi”, 20, Erzurum, 2003.

Idem, *Messengers (Dispatch-riders) During the Progress Era of Ottoman Empire and the Perspectives of Mustafa Ali of Gallipoli* în „Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi”, no. 20, 2003.

Cerneak, E., *Cinci secole de război secret*, București, Editura politică, 1968.

Cernenchi, Eugen, *Soliile Țării Moldovei în secolele XV-XVII (instrumentele activității diplomatice)*, în „Anuarul Institutului de Istorie”, nr. 8, 2019.

Çetin, Cemal, *İşlevleri ve Özellikleri Bakımından Konya Menzilleri (XVII.-XVIII. Yüzyıllar)*, în „Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi”, volume 21, 2007.

Idem, *Organization of Transportation and Communication in the Ottoman State*, în „The Pursuit of History”, no. 5, 2011.

Idem, *Ulak Yol Durak. Anadolu Yollarında Padişah Postaları (Menzllhâneler) (1690-1750)*, Istanbul, Lord Matbaası, 2013.

Chelcu, Cătălina, *Cultura scrisă în limba română în Moldova la mijlocul secolului al XVII-lea. Contribuții*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza” Iași, 2016.

Chelcu, Marius, *Drumuri și orașe în Moldova secolelor XVI-XVIII. Câteva observații*, în Laurențiu Rădvan (ed.), *Civilizația urbană din spațiul românesc în secolele XVI-XVIII. Studii și documente*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza” Iași, 2006.

Chiaburu, Elena, *Distribuția cărții tipărite în Țările Române până la 1829*, în „Xenopoliana. Buletinul Fundației Academice „A. D. Xenopol” din Iași”, volumul XII, nr. 1-4, 2004.

Chirtoagă, Ion, *Stații de poștă pe traseul Iași-Chișinău în perioada medievală și începuturile modernității*, în „Dialogica”, nr. 2, 2021.

Ciocîltan, Virgil, *The Mongols and the Black Sea Trade in the Thirteenth and Fourteenth Centuries*, translated by Samuel Willcocks, Leiden & Boston, Brill, 2012.

Clausero, Conrad, *Laonici Chalcocondylae Atheniensis historiarum*, libri decem, ex interpretatione Ioannis Leunclauui, Paris, 1650.

Coman, Marian, *Putere și teritoriu. Țara Românească medievală (secolele XIV-XVI)*, Iași-București, Editura Polirom, 2013.

Condurachi, Ioan D., *Soli și agenți ai domnilor Moldovei la Poartă în secolul al XVII-lea*, București, 1920.

Constantinescu, Radu, *Moldova și Transilvania în vremea lui Petru Rareș. Relații politice și militare (1527-1546)*, București, 1978.

Constantinov, Valentin, *Românii în corespondența lui Stanisław Koniecpolski, marele hatman al Coroanei (III). Confruntări politico-militare 1636-1637*, în „Anuarul Institutului de Istorie”, Chișinău, nr. 9, 2021.

Cristea, Ovidiu, *Puterea cuvintelor. Știri și război în secolele XV-XVI*, Târgoviște, Editura Cetatea de Scaun, 2014.

Idem, *Știri, politică și război în Moldova lui Ștefan cel Mare*, în AP, volumul X, 2014.

Dască, Loredana, *Secretomania în praxisul negustorilor medievali: paradigma greacă (I)*, în „Philologica Jassyensia”, an XVI, nr. 2 (32), 2020.

Dayi, Özkan; Tokan, Özgür, *A Governor of Uyghur Origin in Mongol-Era Iran: Körgöz*, în „Erzincan University Journal of Social Sciences Institute”, year 13, issue 1, 2020.

Decei, Aurel, *Établissement de Aktav de la Horde d'Or dans l'Empire Ottoman, au temps de Yildirim Bayezid*, în Zeki Velidi Togan' a Armağan, Istanbul, 1955.

Idem, *Invazia tătarilor din 1241/42 în ținuturile noastre după Djami' ot-Tevarikh a lui Fāzl-Lah Rāšid od-Din*, în Idem, *Relații româno-orientale. Culegere de studii*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1978.

Delibalta, Yavuz, *The Place and Importance of the Yam Organization (Post System) in The Commercial Life of The Mongolian Period*, în

Hacıfakhreddin Seferli (ed.), *1st International Silk Road Conference*, Nakhchivan State University, Azerbaijan, 26-27 May 2023.

Denys, Marta, *Głos trąbki i turkot powozu. Z dziejów poczty lubelskiej*, în „Na Przykład”, no. 34, Lublin, 1996.

Diaconescu, Emil, *Vechi drumuri moldovenești. Contribuțiuni în legătură cu luptele lui Ștefan cel Mare pentru ocuparea domniei*, în „Lucrările Societății Geografice «D. Cantemir»“, volumul II, Iași, 1939.

Doerfer, Gerhard, *Türkische und Mongolische Elemente in Neupersischen*, band II, Wiesbaden, Franz Steiner Verlag GMBH, 1965.

Doğru, Halime, *XII.-XIX. Yüzyıllar Arasında Rumeli'de Sağ Kolun Siyasi, Sosyal, Ekonomik Görüntüsü ve Kozluca Kazası*, Eskişehir, 2000.

D'Ohsson, C., *Histoire des Mongols depuis Tchinguiz-Khan jusqu'a Timour Bey au Tamerlan*, tome IV, livre VI, chapitre IX, Amsterdam, 1852.

Durand, Guillaume, *Carpates et Danube une Géographie Historique de la Roumanie*, editat de Cristina Spinei, Editura Istros, Brăila, 2012.

Dursteler, Eric R., *Venetians in Constantinople. Nation, Identity, and Coexistence in the Early Modern Mediterranean*, Baltimore, The Johns Hopkins University Press, 2006.

Idem, *Power and Information: The Venetian Postal System in the Early Modern Eastern Mediterranean*, în Diogo Ramada Curto, Eric R. Dursteler, Julius Kirshner, Francesca Trivellato (eds.), *From Florence to the Mediterranean and Beyond. Essays in Honour of Anthony Molho*, Firenze, 2009.

Dvornik, Francis, *Origins of Intelligence Services. The Ancient Near East, Persia, Greece, Rome, Byzantium, The Arab Muslim Empires, The Mongol Empire, China, Muscovy*, New Brunswick & New Jersey, Rutgers University Press, 1974.

Edgington, Susan B., *The Doves of War. The Part Played by Carrier Pigeon in the Crusades*, în Michael Balard (ed.) *Autour de la première croisade. Actes du Colloque de la Society for the Study of the Crusades and the Latin East (Clermont-Ferrand, 22-25 juin 1995)*, Paris, Publications de la Sorbonne, 1996.

Eğilmez, Savaş, Gönül Bayram Kalkan, *Yam (Post/Communication) Organization in Mongols*, în „Turcology Research”, volume 77, no. 1, 2023.

Ekrem, Mehmet Ali, *Mențiuni despre români în izvoarele turcești preotomane și otomane (secolele IX-XV)*, în *AI* anul XXVII, nr. 4, 1982.

Idem, *O mențiune inedită despre românii din secolul al IX-lea în Oguzname – cea mai veche cronică turcă*, în *SCIVA*, tomul 31, nr. 2, 1980.

Eșanu, Andrei; Eșanu, Valentina, *Studiu introductiv*, în Dimitrie Cantemir, *Descrierea Moldovei: în vechime și azi, Istoria moldo-vlachică, Viața lui Constantin Cantemir, Descrierea stării Moldovei: în vechime și azi*, ediție, aparat critic și indici de Florentina Nicolae, traducere din limba latină de Ioana Costa, studiu introductiv de Andrei Eșanu și Valentina Eșanu, București, Academie Română, Fundația Națională pentru Știință și Artă – Muzeul Național al Literaturii Române, 2017.

Filitti, Ioan C., *Despre vechea organizare administrativă a Principatelor Române*, în „Revista de Drept Public”, anul IV, nr. 2, București, 1929.

Fossella, Jason, *The Dromos and Byzantine Communications, Diplomacy, and Bureaucracy, 518-1204*, Leiden & Boston, Brill, 2023.

Franke, Herbert, *The Chin Dynasty*, în Herbert Franke, Denis Twitchett (eds.), *The Cambridge History of China*, volume 6: *Alien Regimes and Border States*, 907-1368, New York, Cambridge University Press, 1994.

Frazee, Charles A, *Catholics and Sultans. The church and the Ottoman Empire 1453-1923*, Cambridge, Cambridge University Press, 1983.

Gabrieli, Francesco, *Arab Historians of the Crusades*, translated by E. J. Costello, London, Routledge, 2009.

Gârleanu, S. I., *Haiducie și haiduci*, București, Editura Enciclopedică Română, 1969.

Gemil, Tahsin, *Romanians and Ottomans in the XIVth-XVIth Centuries*, București, Editura Enciclopedică, 2009.

Gheață, Anca, *Condițiile instaurării dominației otomane în Dobrogea*, în Eugen Stănescu (ed.), *Studii istorice sud-est europene*, volumul I, București, Editura Academiei, 1974.

Gillett, Andrew, *Envoys and Political Communication in the Late Antique West, 411–533*, Cambridge, Cambridge University Press, 2003.

Giurescu, Constantin, *Capitulațiile Moldovei cu Poarta Otomană. Studiu Istoric*, București, 1908.

Goldthwaite, Richard A., *The Economy of Renaissance Florence*, Baltimore, The Johns Hopkins University Press, 2009.

Golimas, Aurel, *Despre capuchehăile Moldovei și poruncile Porții către Moldova până la 1829*, teza de doctorat, Iași, 1943.

Gonța, Alexandru, *Rolul cancelariei Moldovenești în slavizarea numelor de locuri în secolele XIV-XVI. Originea istorică a cobâlelor*, în Idem, *Studii de istorie medievală*, texte selectate și pregătite de Maria Magdalena Székely și Ștefan S. Gorovei, Iași, Editura Dosoftei, 1998.

Idem, *Satul în Moldova medievală. Instituțiile*, ediția a II-a, Iași, Editura Panfilus, 2011.

Grigoraș, Nicolae, *Instituții feudale din Moldova. Organizarea de stat până la mijlocul sec. al XVIII-lea*, București, Editura Academiei, 1971.

Idem, *Obligațiile în muncă față de stat și Turci ale populației din Moldova (secolele XIV-XVIII)*, în *SRdI*, tom 18, nr. 4, 1965.

Guriță, Ioan Augustin, *Despre Ștefan cel Mare și Moldova la sfârșitul secolului al XVII-lea. Note pe marginea unor fragmente de cronică târzie*, în Idem, „Ținând cu putere cuvântul vieții”. *Studii și documente privitoare la istoria bisericească și culturală a Moldovei (sec. XVIII-XIX)*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza” Iași, 2021.

Halaçoğlu, Yusuf, *Osmanlılarda Ulaşım ve Haberleşme (Menziller)*, Ankara, PTT Genel Müdürlüğü Yayını, 2002.

Halperin, Charles J., *Russia in the Mongol Empire in Comparative Perspective*, în „Harvard Journal of Asiatic Studies”, volume 43, no. 1, 1983.

Hasan, Abdullah Oğ., *Temir Kutluğ Yarlığı*, în „Türkiyat Mecmuası”, clit. 3, 1935.

Hemmeon, J. C., *The History of The British Post Office*, London, Oxford University Press, 1912.

Heywood, Colin J., *Some Turkish Archival Sources for The History Of The Menzilhane Network in Rumeli During The Eighteenth Century (Notes and Documents on The Ottoman Ulak, I)*, în „Boğaziçi Üniversitesi Dergisi”, volume 4-5, 1976-1977.

Idem, *The Evolution of the Courier Order (ulağ hükmü) in Ottoman Chancery Practice (Fifteenth to Eighteenth Centuries)* în J. Zimmermann, C. Herzog, and R. Motika (eds.), *Osmanische Welten: Quellen und Fallstudien: Festschrift für Michael Ursinus*, band 8 Bamberg, 2016.

Idem, *Two Firmans of Mustafa II on The Reorganisation of The Ottoman Courier System (1108/1696)*, în „Acta Orientalia Academiae Scientiarum Hungaricae”, volume 54, 2001.

Hirschler, Konrad, *Ibn Wāṣil: An Ayyūbid Perspective on Frankish Lordships and Crusades*, în Alex Mallett, *Medieval Muslim Historians and the Franks in the Levant*, Leiden & Boston, Brill, 2014.

Holban, Maria, *Contribuții la studiul raporturilor dintre Țara Românească și Ungaria angevină (Rolul lui Benedict Himfy în legătură cu problema Vidinului)*, în Idem, *Din cronica relațiilor româno-ungare în secolele XIII-XIX*, București, Editura Academiei, 1981.

Idem, *În jurul chrographiilor lui Reicherstorffer*, în *SRdI*, tomul 18, nr. 1, 1965.

Ionescu-Gion, G., *Montagne și Valachia*, în „Revista pentru Istorie, Arheologie și Filologie”, volumul I, fascicula II, București, 1883.

Iorga, Nicolae, *Istoria armatei românești*, ediție îngrijită de N. Gherman și V. Iova, București, Editura Militară, 1970.

Jackson, Peter, *The Mongols and The West 1221-1410*, second edition, Abingdon, Routledge, 2018.

Kapferer, Jean-Noël, *Zvonurile, cel mai vevhi mijloc de informare din lume*, prefață de Septimiu Chelcea, traducere de Marina Vazaca, București Editura Humanitas, 1993.

Kittler, Juraj, *Venetian Control of Information Flows with Constantinople and the Soft Power of a Renaissance State*, în „The Historical Journal”, 2024.

Idem, *The Postal Revolution: Courier Networks in Italy, 1260–1600*, Leiden & Boston, Brill, 2025.

Koblasa, Pavel, *Zay de Csömör-uhrovecí páni*, în „Rodopisná revue on-line”, 13-3, 2011.

Kotwicz, Władysław, *Contributions aux études altaïques, A-B*, Wilno, 1932.

Idem, *Contributions aux études altaïques. A. Les termes concernant le service des relais postaux*, în „Rocznik Orientalistyczny” no. 16, 1953.

Kushenova, Ganizhamal, *Ögedey Kaan Devrinde Türkistan ve Maveratünnehir (1229-1241)*, Istanbul, İQ Kültür Sanat Yayıncılık, 2013.

- Le Goff, Jacques, *La Nouvelle Histoire*, Paris, 1988.
- Idem, *Pentru un alt Ev Mediu*, volumul I, studiu introductiv, note și traducere de Maria Carpov, București, Editura Meridiane, 1986.
- Madgearu, Alexandru, *The Asanids. The Political and Military History of the Second Bulgarian Empire (1185-1280)*, Leiden & Boston, Brill, 2017.
- Mägi, Marika, *The Viking Eastern Baltic*, Leeds, Arc Humanities Press, 2019.
- Magina, Adrian, *Parohiile catolice din Banat în epoca lui Sigismund de Luxemburg*, în „Analele Banatului”, serie nouă – Arheologie-Istorie, nr. 20, 2012.
- Magina, Livia, *In Litteris Vestris Rescribatis...Corespondența privată în Banatul secolelor XV-XVII*, în „Banatica”, nr. 27, 2017.
- Manolescu, Radu, *Comerțul Țării Românești și Moldovei cu Brașovul (Secolele XIV-XVI)*, București, Editura Științifică, 1965.
- Idem, *Cultura orășenească în Moldova în a doua jumătate a secolului al XV-lea*, în Mihai Berza (ed.), *Cultura Moldovenească în timpul lui Ștefan cel Mare: Culegere de studii*, București, Editura Academiei, 1964.
- Marozzi, Justin, *Timurlenk Islam' ın Kılıcı, Cihan Fatihi*, çeviren: Hülya Kocaoluk, Istanbul, 2005.
- Massoud, Sami G., *The Chronicles and Annalistic Sources of the Early Mamluk Circassian Period*, Leiden & Boston, Brill, 2007.
- Matei, Ion, *Reprezentanții diplomatici (capuchehăi) ai Țării Românești la Poarta Otomană*, ediție îngrijită de Nagy Pienaru și Tudor Teoteoi, București, Editura Academiei Române, 2008.
- Matsui, Dai, *Uigur kāzig and the Origin of Taxation Systems in the Uigur Kingdom of Qocho*, în „Türk Dilleri Araştırmaları”, no. 18, Istanbul, 2008.

Maxim, Aurel, *Poștele din Moldova până în anul 1834*, volumul II, Iași, Editura Printis, 2013.

Maxim, Mihai, *O istorie a relațiilor româno-otomane, cu documente noi din arhivele turcești*, volumul I: Perioada clasică (1400-1600), Brăila, Editura Istros, 2012.

May, Timothy, *Jochi (d. 1225)*, în Timothy May (ed.), *The Mongol Empire – A Historical Encyclopedia*, volume I, Santa Barbara & Denver, ABC-CLIO, 2017.

Idem, *Sübedei Ba'atar, Portrait of a Mongol general*, în Donald Ostrowski and Christian Raffensperger (eds.), *Portraits of Medieval Eastern Europe, 900-1400*, London & New York, Routledge, 2018.

Măndescu, Dragoș, *Drumuri și trecători peste Carpați. Primele reprezentări în cartografie*, în Costin Croitoru (ed.), *Miscellanea Historica et Archaeologica in honorem Professoris Ionel Cândea septuagenarii*, București-Brăila, Editura Academiei Române și Istros, 2019.

McCormick, M., *Byzantium on the Move: Imagining a Communications History*, în Ruth Macrides (ed.), *Travel in the Byzantine World. Papers from the Thirty-fourth Spring Symposium of Byzantine Studies*, Birmingham, April 2000, Aldershot & Burlington, Ashgate Publishing, 2002

Melinte, Andrei, *Târgușoarele din Moldova (1774-1859). Studiu de caz: ținutul Iași*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza” Iași, 2025.

Melis, Federico, *I trasporti e le comunicazioni nel medioevo*, con introduzione di Michel Mollat, Prato & Firenze, Le Monnier, 1984.

Menache, Sophia, *The Challenges of Medieval Communication: The Military Orders*, în „Ordines Militares Colloquia Torunensia Historica. Yearbook for the Study of the Military Orders”, volume 25, 2020.

Meriç, Sinan, Paşaoğlu, Derya Derin, *Postal Organisation (yam) in the Golden Horde*, în „Golden Horde Review”, volume 11, no. 1, 2023.

- Mez, Adam, *Die Renaissance des Islâms*, Heidelberg, 1922.
- Michienzi, Ingrid Houssaye, *Datini, Majorque et le Maghreb (14e-15e siècles) Réseaux, espaces méditerranéens et stratégies marchandes*, Leiden & Boston, Brill, 2013.
- Midura, Rachel, *Postal Intelligence. The Tassis Family and Communications Revolution in Early Modern Europe*, Ithaca, Cornell University Press, 2025.
- Minescu, Constantin N., *Istoria poștelor române. Originea, dezvoltarea și legislațiunea lor*, București, 1916.
- Mirea, Daniel, *Theodosie voievod, Dragomir Călugărul și un document îndoielnic „din vremea lui Vlad cel Tânăr”*, în *AȘUI*, seria Istorie, tom LX, 2014.
- Morgan, David, *The Mongols*, Oxford, 1986.
- Motogna, V., *Războaiele lui Radu Șerban (1602-1611)*, în *AARMSI*, seria III, tomul VI, 1927.
- Muslu, Cihan Yüksel, *The Ottomans and the Mamluks. Imperial Diplomacy and Warfare in the Islamic World*, London & New York, I. B. Tauris & Co. Ltd, 2017.
- Nam, Jong Kuk, *The Scarsella Between the Mediterranean and the Atlantic in the 1400s*, în „Mediterranean Review”, volume 9, no. 1, 2016.
- Neagoe, Claudiu, *Mercenari otomani în oștile Țărilor Române (secolele al XVI-lea – al XVIII-lea)*, în „Danubius”, volumul XXIV, 2006.
- Nicolau, Vasile C., *Priviri asupra vechii organizări administrative a Moldovei*, Bârlad, f. a.
- Olbricht, Peter, *Das Postwesen in China unter der Mongolenherrschaft im 13. und 14. Jahrhundert*, Wiesbaden, Otto Harrassowitz, 1954.
- Olejniczak, Tomasz; Pikos, Anna, *Historia poczty Polskiej*, în Dominika Latusek-Jurczak (ed.), *Zarządzanie w Polsce: dydaktyczne studia*

przypadków, Warszawa, Akademia Leona Koźmińskiego, Wydawnictwo Poltext, extras, 2017.

Özlü, Zeynel, *The Menzil Staff (Menzilci) Working in The Menzil Organisation in Göynük, Bolu*, în „Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi”, volume 8, no. 2, 2006.

Pálosfalvi, Tamás, *From Nicopolis to Mohács. A History of Ottoman-Hungarian Warfare, 1389-1526*, Leiden & Boston, Brill, 2018.

Panaiteescu, P. P., *Contribuții la opera geografică a lui Dimitrie Cantemir*, în *AARMSI*, seria II, tom VIII, 1928.

Idem, *Drumul comercial al Poloniei la Marea Neagră în Evul Mediu*, în Idem, *Interpretări românești. Studii de istorie economică și socială*, ediția a II-a, postfață, note și comentarii de Ștefan S. Gorovei și Maria Magdalena Székely, București, Editura Enciclopedică, 1994.

Idem, *Legăturile moldo-polone în secolul XV și problema Chinei*, în „Romanoslavica”, volumul III, 1958.

Idem, *Mircea L'Ancient et les Tatares*, în „Revue Historique du Sud-Est Européen”, volumul XIX, no. 2, București, 1942.

Idem, *Ștefan cel Mare. O încercare de caracterizare*, în *Ștefan cel Mare și Sfânt 1504-2004. Portret în istorie*, volum editat de Ștefan S. Gorovei și Maria Magdalena Székely, Sfânta Mănăstire Putna, Editura Mușatinii, 2003.

Papacostea, Șerban; Ciocîltan, Virgil, *Marea Neagră – Răspântie a drumurilor intercontinentale 1204-1453*, Constanța, Ovidius University Press, 2007.

Idem, *Trade Routes and State-Building. The Early Commercial Policy of Medieval Wallachia and Moldavia*, în „Revista Istorică”, serie nouă, tomul XXIX, nr. 5-6, 2018.

Pascu, George, *Note despre Cantemir (Descrierea Moldovei)*, în „Revista Critică”, anul 2, nr. 4, 1928.

Paveliuc Olariu, Angela, *Ratoșele din Moldova: file de monografie*, Botoșani, Tipografia Ria Botoșani, 2025.

Păun, Radu G., *Les «Valachs» de Montaigne. Les métamorphoses d'un mot*, în „Revue Roumaine d'Histoire”, tomul 34, no. 1-2, 1995.

Pârvan, Vasile, *Începuturile vieții romane la Gurile Dunării*, București, 1923.

Pelliot, Paul, *Neuf notes sur des questions d'Asie centrale*, în „T'oung Pao”, second series, volume 26, no. 4-5, 1929.

Idem, *Notes sur l'histoire de la Horde d'Or*, Paris, 1949.

Pettegree, Andrew, *The Invention of News. How the World Came to Know About Itself*, New Haven & London, Yale University Press, 2014.

Pienaru, Nagy, *Otomanii și Hoarda de Aur. Relațiile lui Murad II cu Uluğ Mehmed*, în *SMIM*, volumul XX, 2002.

Idem, *Moldova și Imperiul Otoman. Solia lui Ștefan cel Mare din 1485*, în *Putna, ctitorii ei și lumea lor*, București, Editura Oscar Print, 2011.

Idem, *The Timurids and the Black Sea*, în Ovidiu Cristea and Liviu Pilat (eds.), *From Pax Mongolica to Pax Ottomana. War, Religion and Trade in the Northwestern Black Sea Region (14th-16th Centuries)*, Leiden & Boston, Brill, 2020.

Pilat, Liviu, *Iașii și drumul comercial moldovenesc*, în Florin Curta, Bogdan-Petru Maleon (eds.), *The Steppe Lands and The World Beyond Them. Studies in honor of Victor Spinei on his 70th birthday*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza” Iași, 2013.

Pippidi, Andrei, *Cunoașterea sud-estului european ca știință: opera inedită a lui L. F. Marsili*, în „Sud-Estul și Contextul European”, nr. II, 1994.

Pînzar, Alexandru, *Accesibilitate și centralitate. Târgurile Moldovei în rețeaua internă de drumuri mari de comerț din veacul al XV-lea*, în *AP*, XII, 2016.

Polański, Włodzimierz, *Jak przewożono Poczta Polską w dawnych czasach. Szkic historyczny z ilustracjami*, Toruń, 1925.

Popa, Marcel D., *Aspecte ale politicii internaționale a Țării Românești și Moldovei în timpul lui Mircea cel Bătrân și Alexandru cel Bun*, în *RdI*, tomul 31, nr. 2, 1978.

Popescu-Mihuț, Emanuela, *Ideologie și vocabular politic în Țările Române (sfârșitul secolului al XVIII-lea – Începutul secolului al XIX-lea) (I)*, în „Sud-Estul și contextul european. Buletin al Institutului de Studii Sud-Est Europene” nr. IX, 1998.

Pungă, Gheorghe, *Au fost răskoale în Moldova veacului al XVI-lea?*, în Idem, *Studii de istorie medievală și de științe auxiliare*, Iași, Editura Demiurg, 1999.

Pușcariu, Sextil, *Limba română. Privire generală*, volumul I, București, 1940.

Queller, Donald E., *The Office of Ambassador in the Middle Ages*, Princeton & New Jersey, Princeton University Press, 1967.

Ragheb, Youssef, *La transmission des nouvelles en terre d'Islam. Les modes de transmission*, în „Actes des congrès de la Société des historiens médiévistes de l'enseignement supérieur public, 24e congrès”, Avignon, 1993.

Rădvan, Laurențiu, *At Europe's Borders Medieval Towns in the Romanian Principalities*, translated by Valentin Cîrdei, Leiden & Boston, Brill, 2010.

Idem, *Drumuri de țară și drumuri de oraș în Țara Românească în secolele XVII-XVIII*, în Idem, *Orașul din spațiul românesc între Orient și Occident. Tranziția de la medievalitate la modernitate*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza” Iași, 2007.

Renouard, Yves, *Comment les papes d'Avignon expédiaient leur courrier*, în „Revue Historique”, année 72, tome 180.

Robarts, Andrew, *Migration and Disease in the Black Sea Region. Ottoman-Russian Relation in the Late Eighteenth and Early Nineteenth Centuries*, London & New York, Bloomsbury Academic, 2017.

Rollo-Koster, Joëlle, *Avignon and Its Papacy, 1309-1417. Popes, Institutions, and Society*, Lanham, Boulder, New York, London, Rowman & Littlefield, 2015.

Russell-Smith, Lilla, *Uygur Patronage in Dunhung: Regional Art Centres on the Northern Silk Road in the Tenth and Eleventh Centuries*, Leiden & Boston, Brill, 2005.

Rusu, Eduard, *Muzica și puterea politică în Moldova și Țara Românească, secolele al XV-lea – al XVIII-lea*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza” Iași, 2021.

Sak, Izzet, Çetin, Cemal, *In 17th and 18th Centuries Menzils in Ottoman Empire and Thier Functions: A Model of Akşehir Menzils*, în „Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi”, no. 16, 2004.

Sardella, Pierre, *Nouvelles et spéculations à Venise au début du XVIe siècle*, Paris, 1948,

Schobesberger, Nikolaus; Arblaster, Paul; Infelise, Mario; Belo, André; Moxham, Noah, Espejo, Carmen; Raymond, Joad, *European Postal Networks*, în Joad Raymond, Noah Moxham (eds.), *News Networks in Early Modern Europe*, Leiden & Boston, Brill, 2016.

Silverstein, Adam J., *Postal Systems in the Pre-Modern Islamic World*, New York, Cambridge University Press, 2007.

Sophoulis, Panos, *Banditry in the Medieval Balkans 800-1500*, f.l., Palgrave Macmillan, 2020.

Soucek, Savat, *A History of Inner Asia*, New York, Cambridge University Press, 2000.

Spinei, Victor, *The Romanians and the Turkic Nomads North of the Danube Delta from the Tenth to the Mid-Thirteenth Century*, Leiden & Boston, Brill, 2009.

Spuler, Bertold, *Die Mongolen in Iran. Politik, Verwaltung und Kultur Der Ilchanzeit 1220-1350*, 2 Erweiterte Auflage, Berlin, Akademie Verlag, 1955; ediția în limba turcă: Spuler, Bertold, *Iran Moğolları. Siyaset, idare ve kültür İlhanlılar devri, 1220-1350*, 1939 da Lripzig'te hasılmış olan nüshadan dilimize çeviren Cemal Köprülü, Ankara, Türk Tarih Kürümü Basimevi, 1957.

Stoicescu, Nicolae, *Despre organizarea pazei hotarelor în Țara Românească în sec. XV-XVII*, în *SMIM*, volumul IV, 1960.

Idem, *Curteni și slujitori. Contribuții la istoria armatei române*, București, Editura Militară, 1968.

Idem, *Sfatul domnesc și marii dregători din Țara Românească și Moldova (sec. XIV-XVII)*, București, Editura Academiei, 1968.

Idem, *Repertoriul bibliografic al localităților și monumentelor medievale din Moldova*, București, 1974.

Suciu, Emil, *Influența turcă asupra limbii române*, volumul I: *Studiu monografic*, București, Editura Academiei Române, 2009.

Idem, *Mots d'origine Roumaine en Turc-Osmali*, în „Studia et Documenta Turcologica”, no. 2, Cluj-Napoca, 2014.

Süme, Mehmet, *Osmanlı Ulaşım ve Haberleşme Ağında Bolu Menziline Yeri ve Önemi*, în Mehmet Okur, Üyesi Ülkü Köksal, Üyesi Volkan Aksoy (eds.), *Geçmişten Günümüze Karadeniz'de Ulaşım*, Karadeniz, Teknik Üniversitesi Yayınları, 2020.

Székely, Maria Magdalena, *La curte, la Petru Vodă*, în „Revista Istorică”, serie nouă, nr. 7-8, 1997.

Eadem, *Calul: de la mijloc de transport la simbol de putere*, în Idem, *Lumea animalelor: Realități, reprezentări, simboluri*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza” Iași, 2012.

Eadem, *Trecutul în culori, culori ale trecutului*, în *AȘUI*, serie nouă, istorie, tom LXV, 2019.

Șăineanu, Lazăr, *Influența orientală asupra limbii și culturii române*, volumele I-II, București, 1900.

Tentiuc, Ion; Munteanu, Octavian, *Conexiunile spațiului Est-Carpatic cu lumea vikingă: o nouă buterolă din epoca medievală timpurie descoperită în Moldova*, în „Tyragetia”, volumul XVI[XXXI], nr. 1, Chișinău, 2022.

Togan, Zeki Velidi, *Umumi Turk Tarihine Giriş. En eski devirlerden 16. Asra kadar*, volumul I, Istanbul, 1946.

Turcitu, Claudiu Victor; Mototolea, Constantin-Aurel, *Dobrogea otomană în documente 1420-1878*, s. I., Editura Herlo Verlag UG, 2023.

Urechia, Nestor, *Căruța Poștei (cum călătoreau strămoșii noștri)*, București, 1907.

Urechia, V. A., *Din domnia lui Alexandru Calimach*, în *AARMSI*, seria II, tomul XXIII, București, 1901.

Ursu, Ion, *Relațiile Moldovei cu Poarta până la moartea lui Ștefan cel Mare*, Piatra Neamț, 1900.

Varlik, Nükhet, *Plague and Empire in the Early Modern Mediterranean World. The Ottoman Experience, 1347-1600*, New York, Cambridge University Press, 2015.

Văcaru, Silviu, *Diecii Țării Moldovei în prima jumătate a secolului al XVII-lea*, Iași, Editura Junimea, 2006.

Veinstein, Gilles, *Retour sur les privilèges des Alamanoğlu: Une lignée juive ottomane à travers les siècles*, în Eyal Ginio and Elie Podeh (eds.), *The*

Ottoman Middle East. Studies in Honor of Amnon Cohen, Leiden & Boston, Brill, 2014.

Vér, Márton, *Animal Terminology in the Uyghur Documents Concerning the Postal System of the Mongol Empire*, în „Turkic Languages”, volume 23, no. 2, 2019.

Idem, *The Origins of The Postal System of the Mongol Empire*, în P. B. Golden, R. K. Kovalev, A. P. Martinez, J. Skaff, A. Zimonyi (eds.), *Archivum Eurasiae Medii Aevi*, volume 22, Wiesbaden, Harrassowitz Verlag Publishers, 2016.

Vlad, Matei D., *Impunerea și perceperea dărilor pe cai în Țările Române (până la sfârșitul secolului al XVII-lea)*, în „Studii. Revistă de istorie”, anul X, nr. 3. 1957.

Idem, *Țărănimea – Factor militar hotărîtor în oștirea voievozilor români din secolul al XVI-lea*, în „Studii și Articole de Istorie” volumul XXXIX-XL, 1979.

Wasiucionek, Michał, *Înalta Poartă și Țările Române. Rivalități și alianțe în secolul al XVII-lea*, traducere din engleză de Lia Decei, București, Editura Humanitas, 2024.

Waugh, Daniel C.; Maier, Ingrid, *Cross-Cultural Communication in Early Modern Russia: Foreign News in Context*, Seattle & Uppsala, 2023.

Wood, Frances, *Did Marco Polo got o China?*, Boulder, Westview Press, 1996.

Yalman, Ahmet Emin, *Modern Türkiye'nin Gelişim Sürecinde Basın (1831-1913)*, çev. Birgen Keşoğlu, 2. Basım, İstanbul, 2020.

Yazıcı, Nesimi, *Tazimatta Haberleşme ve Kara Taşımacılığı*, în „OTAM Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi”, no. 3, 1992.

Yolsever, Umut, *Altın Orda Devleti'nin Dış PolitikasıI: Batu Han Dönemi (1242-1255)*, Yüksek lisans tezi, Danışman: Prof. Dr. Kemal Özcan, Konya, 2019.